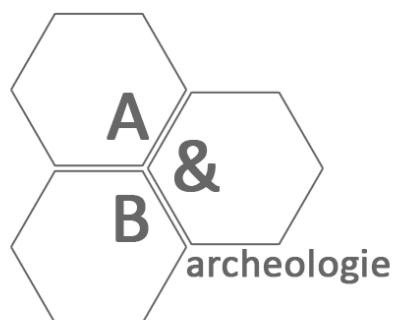

Archeologienota Vichte Waregemstraat 1

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Paulien FONTEYN en Gwendy WYNS

27-10-2021

Titel: Archeologienota Vichte Waregemstraat 1

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke, Paulien Fonteyn en Gwendy Wyns

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2021I80

Intern projectnummer: 2021.165

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Vichte (Anzegem), Waregemstraat 1

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 82105,32 en Y: 170276,52; X: 82344,06 en Y: 170414,07

Oppervlakte plangebied: 6.280m²

Kadastergegevens: Anzegem, afdeling 6/Vichte, sectie A, percelen 466B3, 466F2 en 466W2 (zie figuur 8)

Topografische kaart: zie figuur 6 en 7

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Paulien Fonteyn (erkend archeoloog) en Gwendy Wyns (assistent-archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 27/10/2021

© Acke & Bracke bv, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	10
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	14
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	16
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	17
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.4.1. VICHTE	19
2.4.2. PLANGEBIED	20
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	27
2.5.1. STEENTIJD	27
2.5.2. MIDDELEEUWEN	28
2.5.3. NIEUWE EN NIEUWSTE TIJD	29
3. SYNTHESE	30
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	30
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	31
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	31
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	32
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	33
4. SAMENVATTING	35
5. BIBLIOGRAFIE	37
6. BIJLAGES	39

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden aan de Waregemstraat 1 te Vichte (deelgemeente van Anzegem, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgeen dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd ten eerste verder afgetoetst of vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

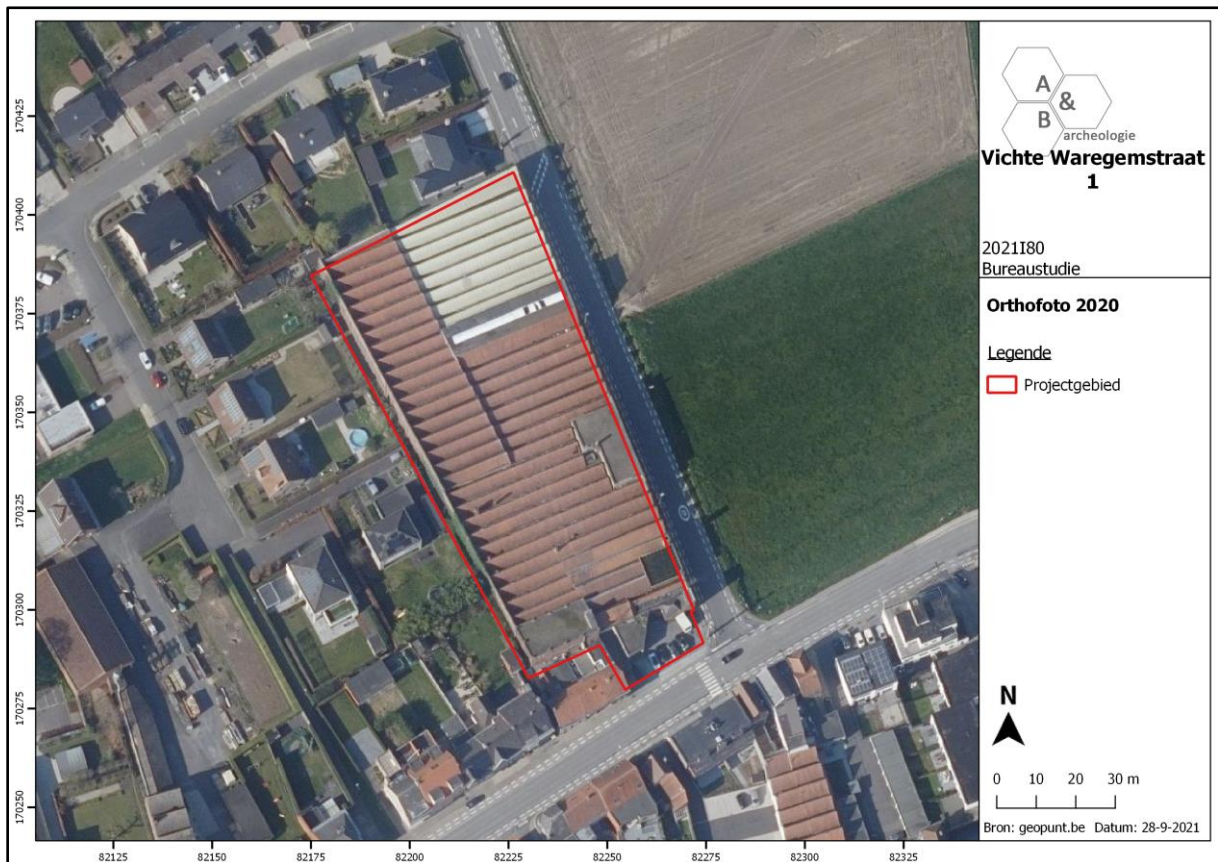
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

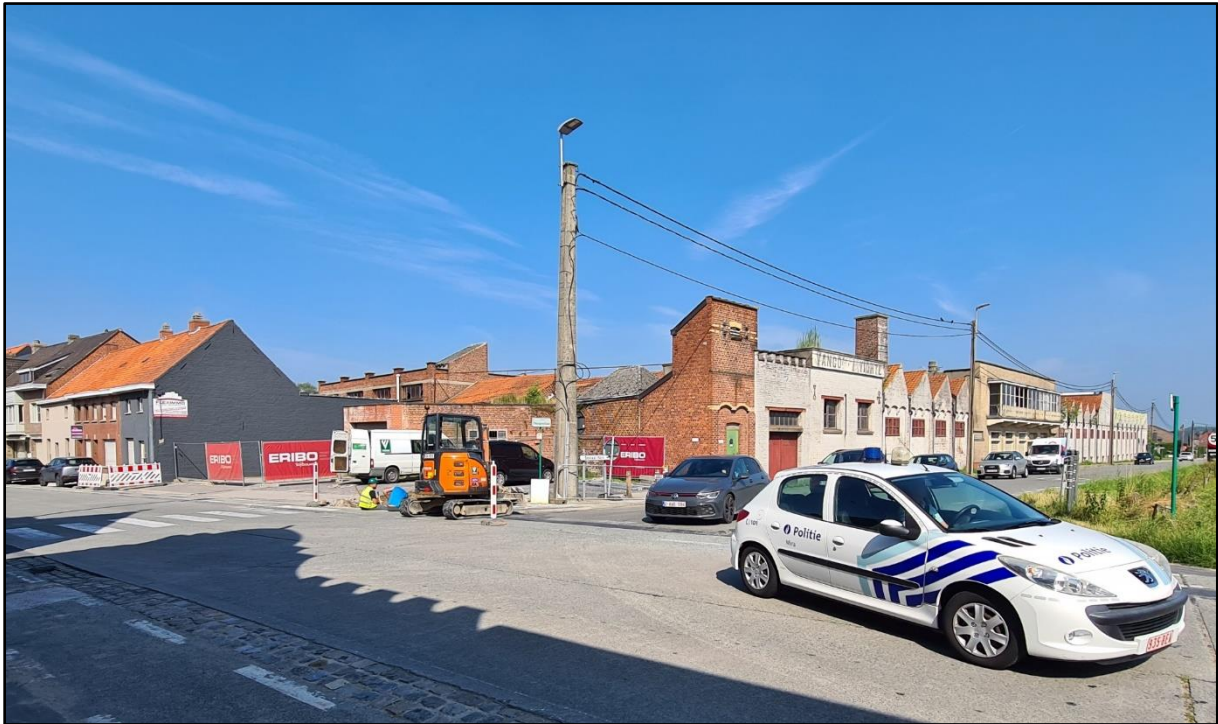
2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein is ca. 6.280m² groot en heeft een min of meer rechthoekige vorm. Het grenst in het oosten aan de Waregemstraat en omvat de gebouwen met huisnummer 1 langsheen deze straat. In het zuiden sluit het terrein daarnaast aan op de Oudenaardestraat. Het terrein is op heden integraal verhard en bebouwd met voormalige fabrieks- en kantoorgebouwen. In de directe omgeving van het terrein komen woonwijken, bedrijfsgebouwen en landbouwgronden voor.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Zicht op het plangebied vanuit het zuidoosten (bron: initiatiefnemer).

Figuur 3 Zicht op de verharding en bebouwing in het zuidelijke deel van het plangebied, langsheen de Oudenaardestraat (bron: initiatiefnemer).

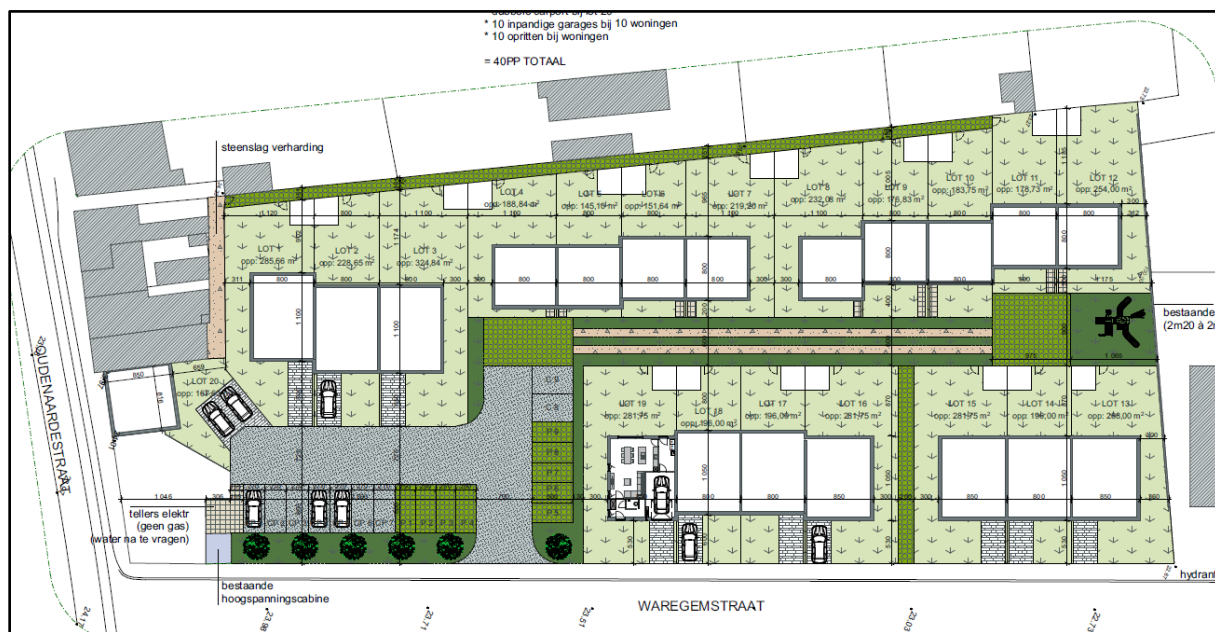

Figuur 4 Zicht op de bebouwing langs de Waregemstraat, gezien vanuit het noorden (bron: initiatiefnemer).

2.2. Geplande werken

In eerste instantie zal de bestaande verharding en bebouwing verwijderd worden. Vervolgens plant de initiatiefnemer een verkaveling van het terrein in 18 nieuwe loten voor halfopen en gesloten bebouwing. De nieuwe woningen worden omgeven door voor-, zij- en/of achtertuinen, waarin ruimte voorzien wordt voor een tuinberging. In de voortuinzone wordt bij een aantal woningen eveneens ruimte voorzien voor een oprit of autostaanplaats. De nieuwe loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuwe interne wegenis die aansluit op de Waregemstraat. Rondom de wegenis worden parkeerplaatsen en groenzones aangelegd. Verder worden tussen de woningen nog enkele wandelpaden en groenzones ingericht.

De bouw van de verkaveling zal gepaard gaan met aanzienlijke bodemingrepen: de sloop van de bestaande verharding en bebouwing, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van nutsleidingen- en voorzieningen, de aanleg van funderingen, het optrekken van de nieuwe woningen, de aanleg van een nieuwe wegenis, de aanleg van groen- en tuinzones etc. Ook het werfverkeer zal invloed uitoefenen op de ondergrond.

Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

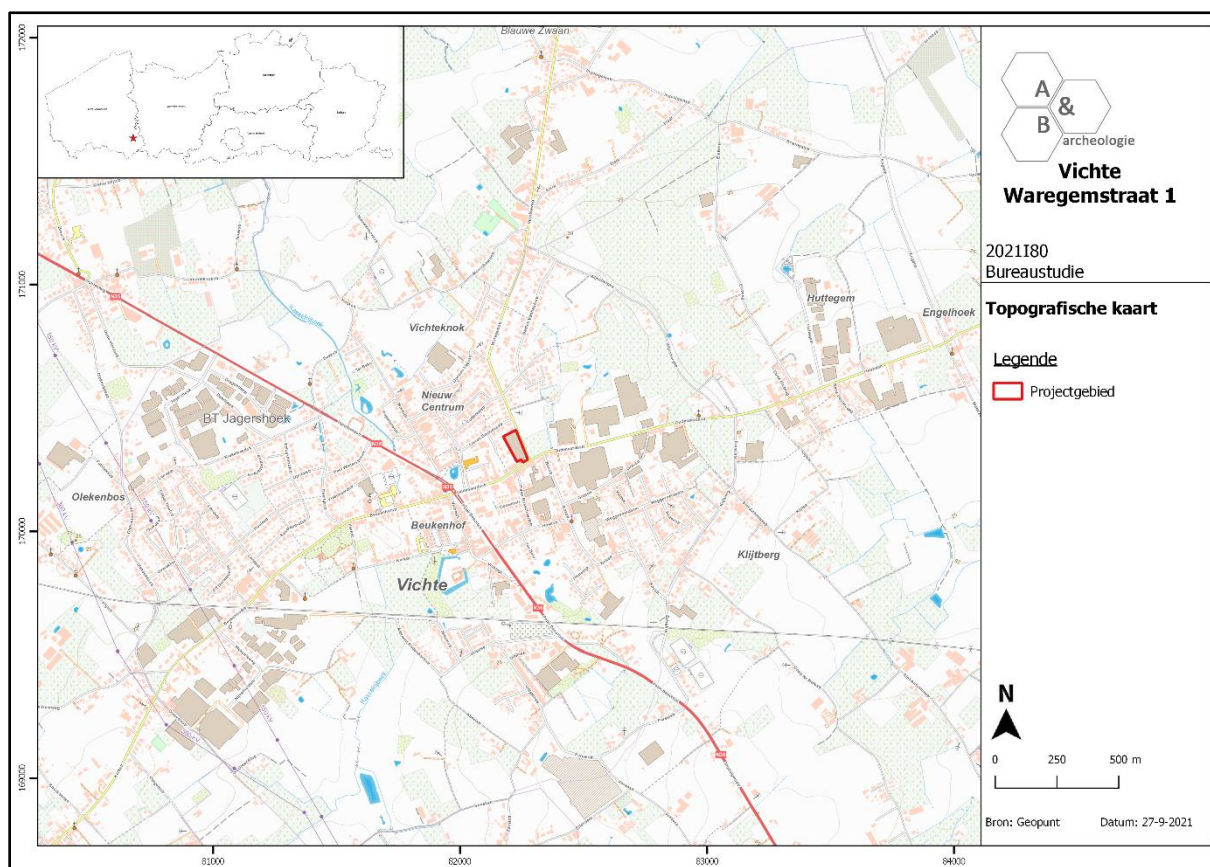
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

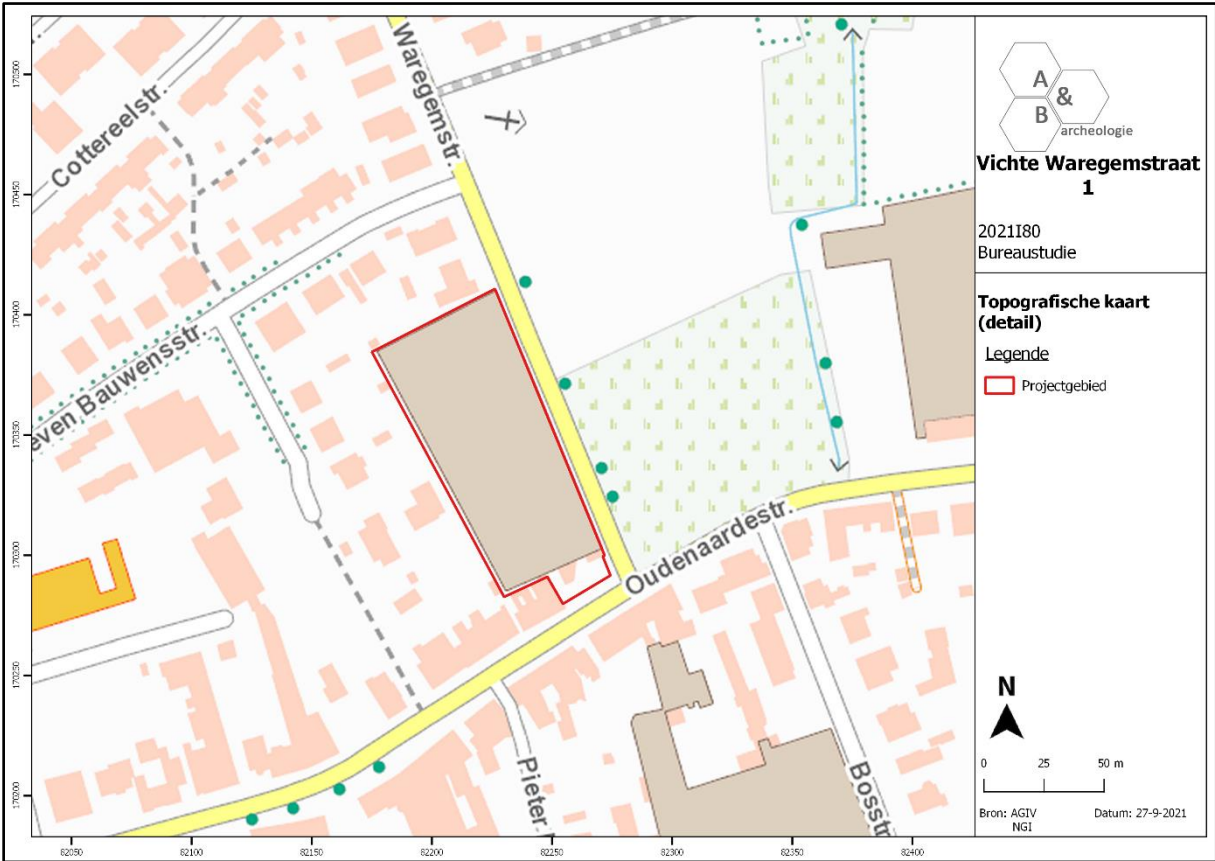
Vichte is een deelgemeente van Anzegem en bevindt zich in het zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen, nabij de grens met Oost-Vlaanderen. Naast Vichte in het westen en hoofdgemeente Anzegem in het noordoosten bestaat de fusiegemeente nog uit de deelgemeenten Gijzelbrechtegem en Kaster in het oosten, Tiegem in het zuiden en Ingooigem in het westen. Deelgemeente Vichte grenst in het oosten aan Ingooigem, in het zuiden aan Otegem (Zwevegem), in het westen aan Deerlijk en in het noorden aan Waregem. De noord-zuid georiënteerde Kasselrijbeek, gelegen op ca. 500m ten westen van het plangebied, vormt de enige natuurlijke waterloop binnen het grondgebied Vichte. Daarnaast wordt Vichte van oost naar west doorsneden door de spoorlijn Brussel-Kortrijk.

Het plangebied is gelegen op ca. 500m ten noordoosten van het dorpscentrum van Vichte en situeert zich op het kruispunt van de Waregemstraat met de Oudenaardestraat. Het terrein wordt omgeven door bebouwde zones in het noorden, westen en zuiden en landbouwgronden in het oosten.

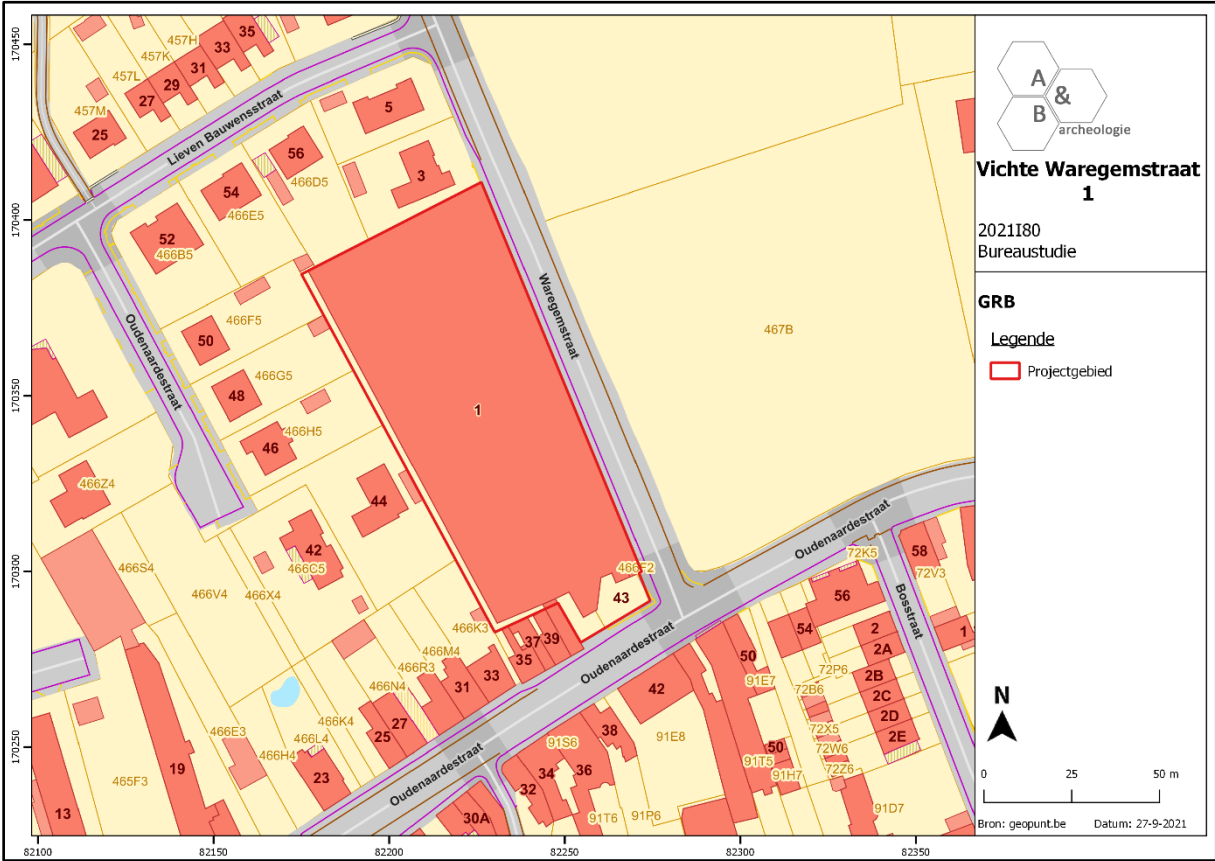
Op de bodemgebruikskaat van 2001 staat het overgrote deel van het terrein gekarteerd als 'akkerbouw' terwijl in het uiterste zuiden 'andere bebouwing' wordt aangegeven. Dit komt niet overeen met het huidige gebruik waarbij het plangebied integraal bebouwd is.

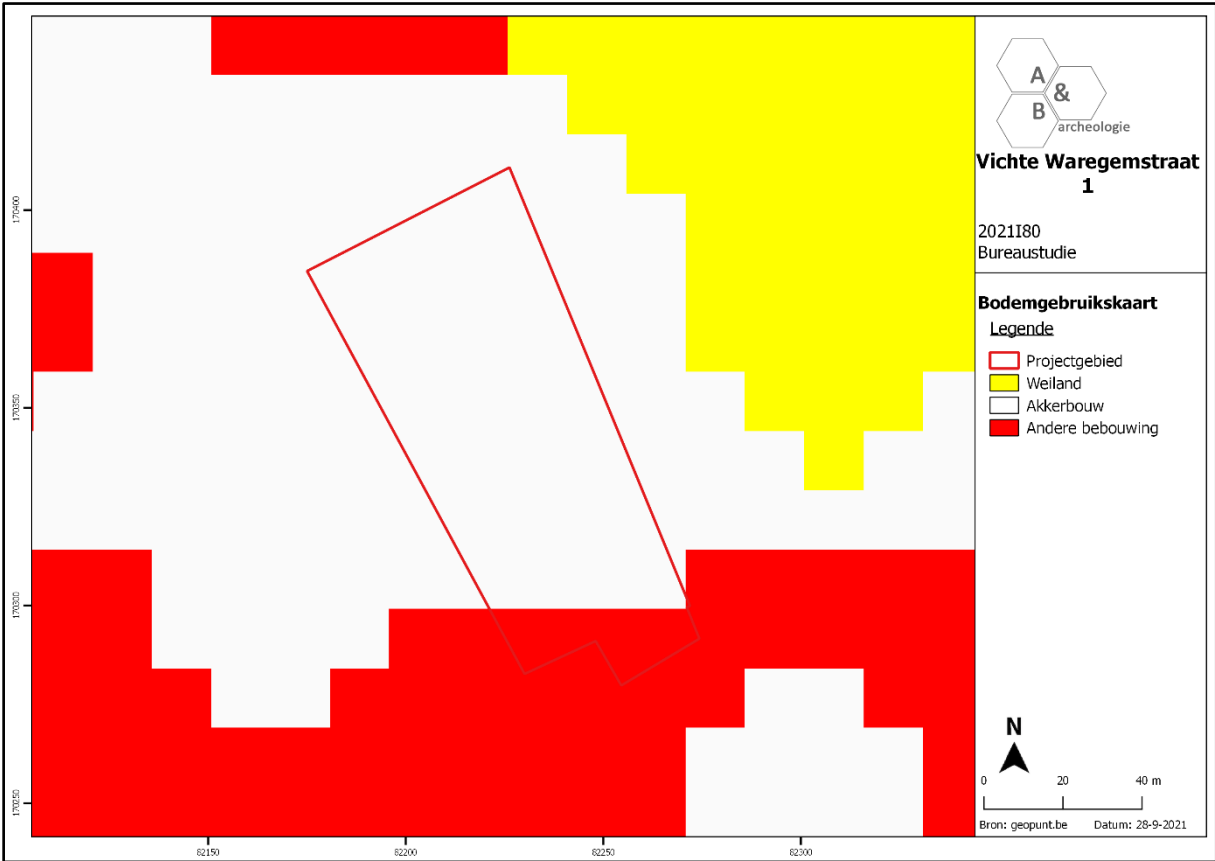
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

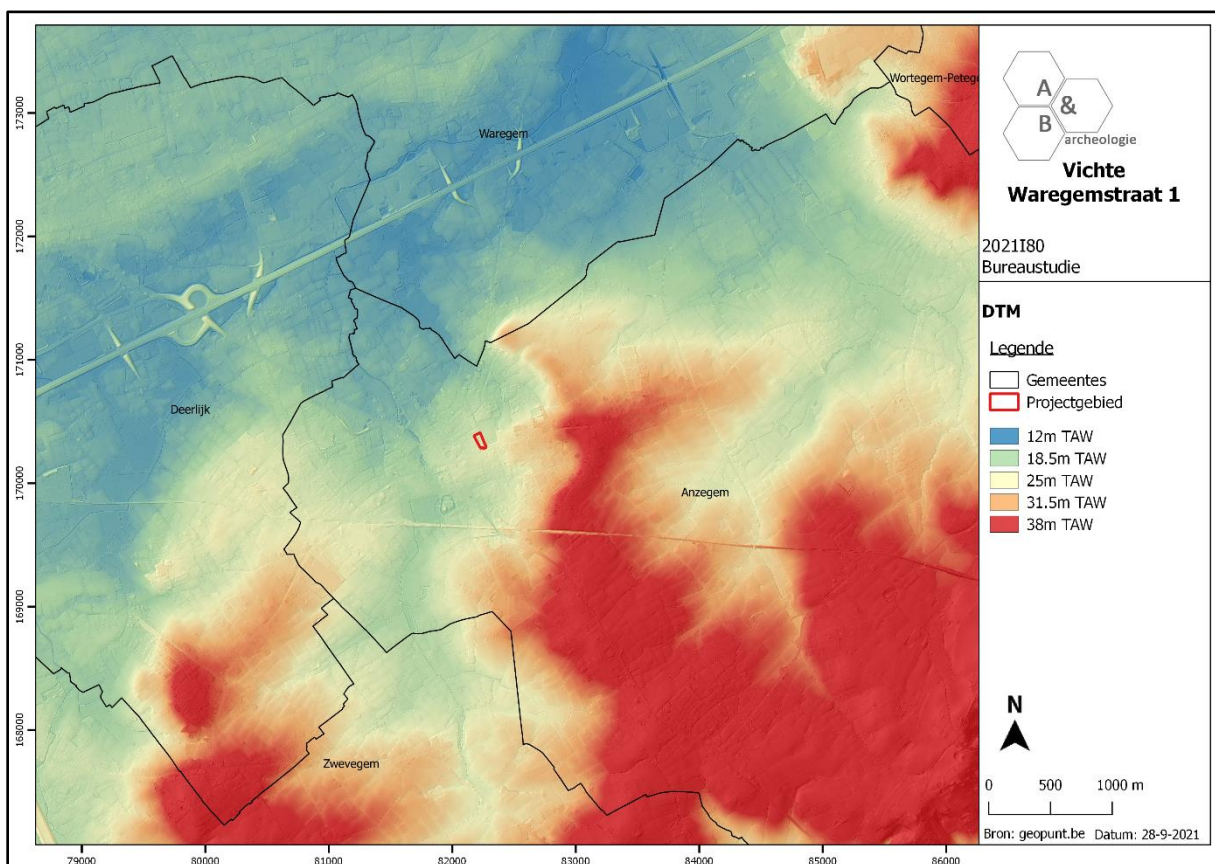
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

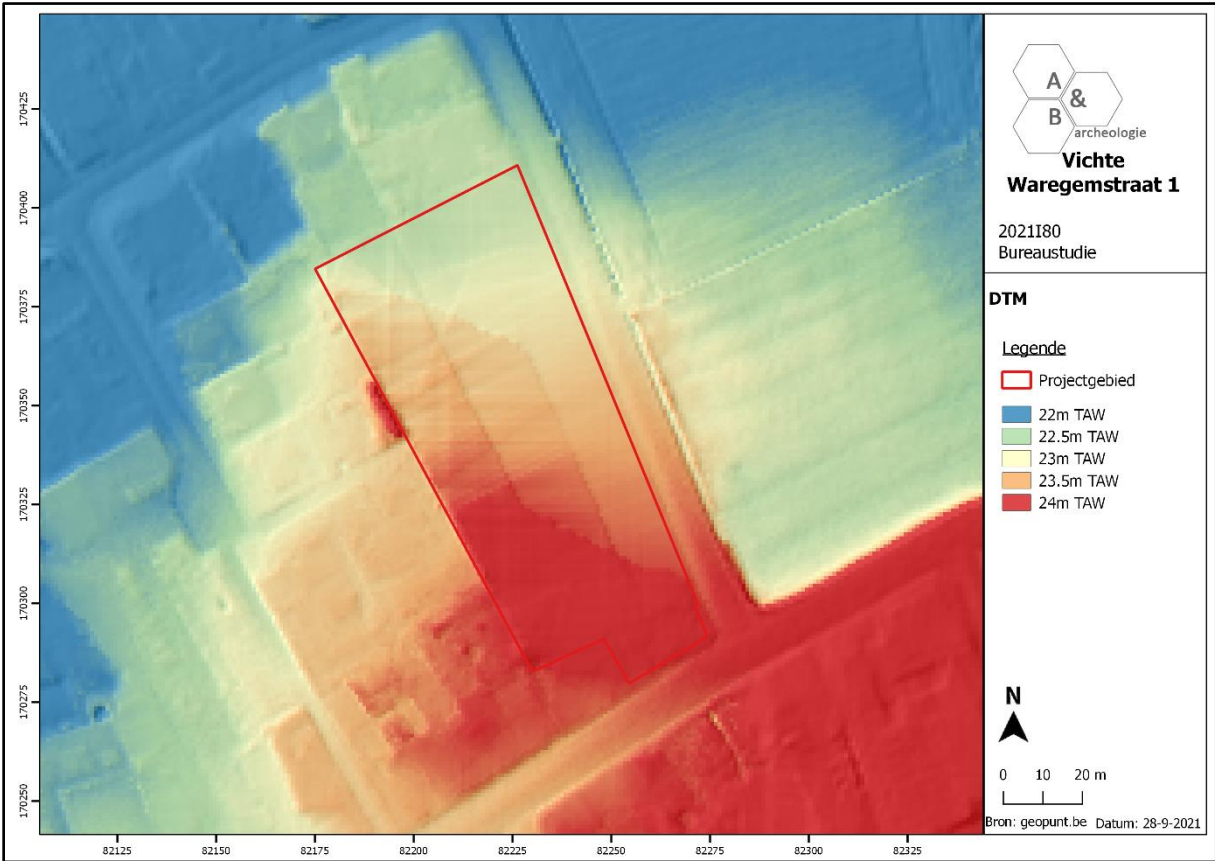
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

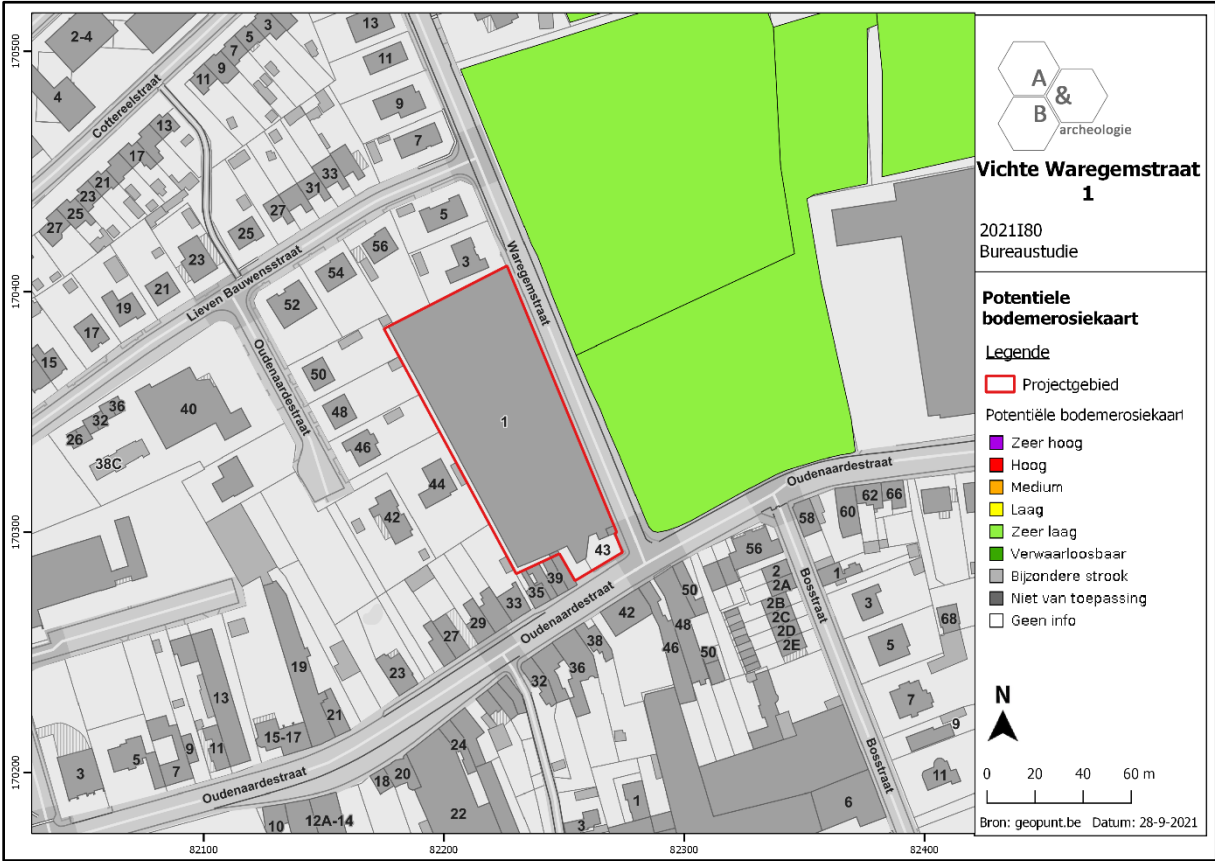
Vichte situeert zich in zandlemig Vlaanderen, binnen het Leie-Schelde Interfluvium en wordt gekenmerkt door een sterk golvend landschap (ca. +15m TAW tot ca. +41m TAW). De lageregelegen landschapsdelen situeren zich voornamelijk in het noordwestelijke deel van de deelgemeente en ter hoogte van de Kasselerijbeek, terwijl in het oosten hogere ruggen voorkomen. Het plangebied is gelegen op de overgang van de hogere naar de lagere gronden en helt enigszins af van zuid naar noord. In het zuiden bevindt het maaiveld zich op een hoogte van maximaal ca. +24,1m TAW, terwijl in het noorden een maaiveldhoogte van +22,6m TAW wordt geattesteerd. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied niet ingekleurd, hetgeen aangeeft dat er geen informatie voorhanden is betreffende de potentiële bodemerosie van het terrein zelf. Aan percelen met gelijkaardige landschappelijke kenmerken in de directe omgeving van het plangebied wordt echter veelal een zeer lage bodemerosie toegeschreven. Eenzelfde verwachting geldt dan ook voor het plangebied.

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

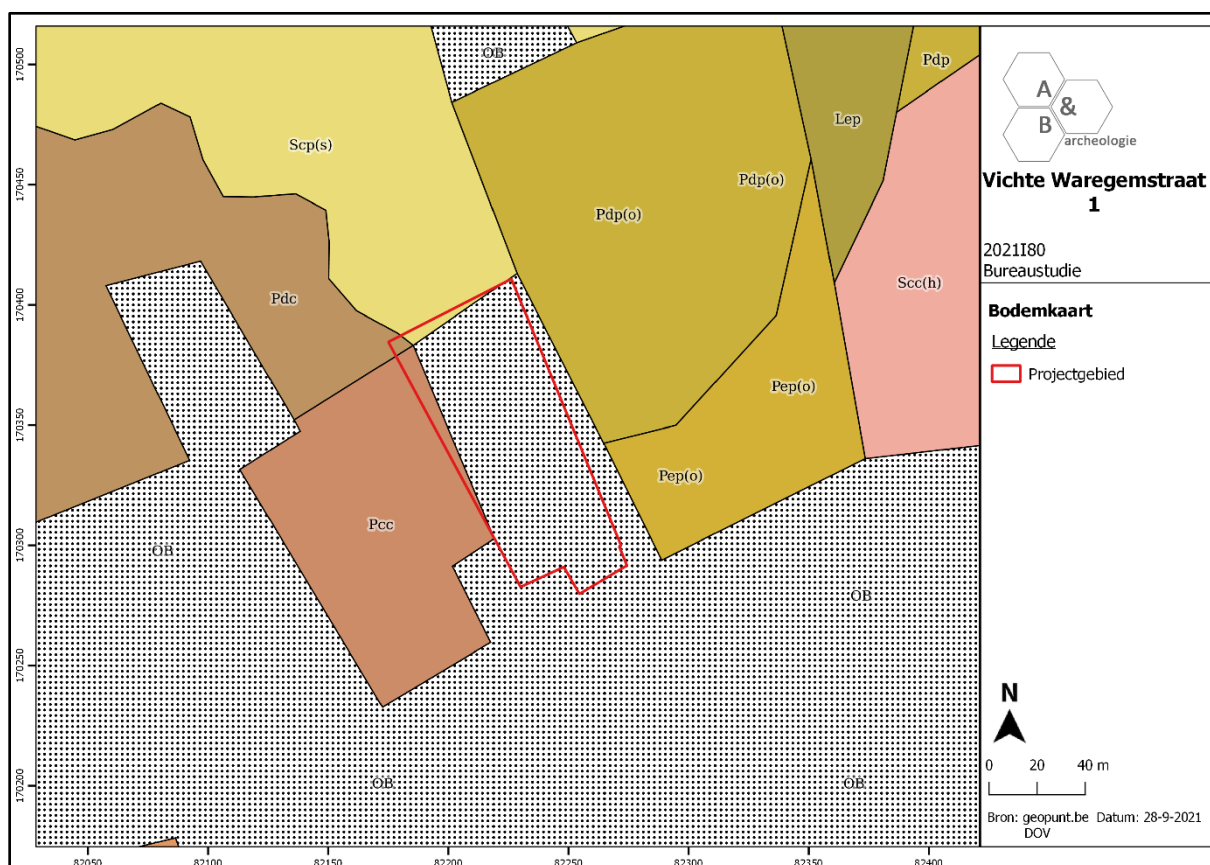
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 12 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

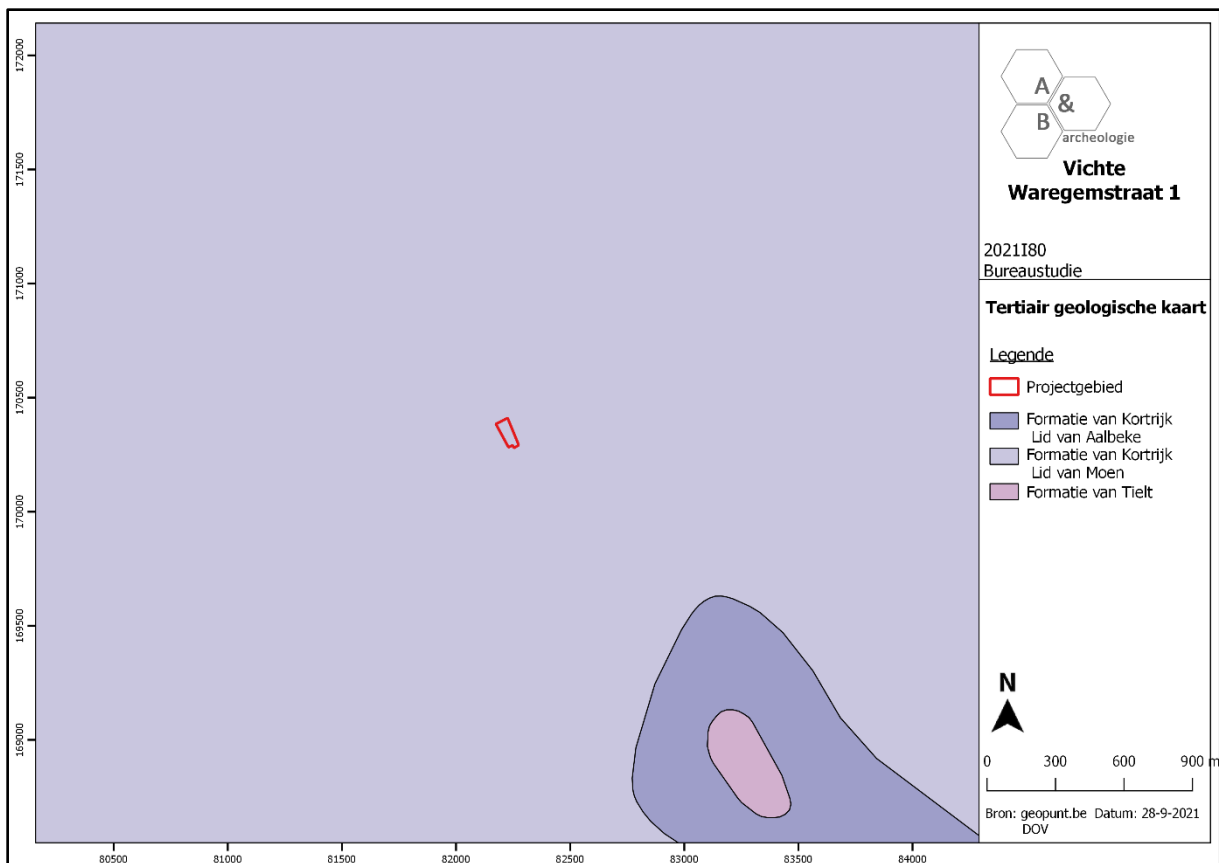
Op de bodemkaart wordt het terrein volledig ingekleurd als bebouwde zone (type OB). Dit type omvat kunstmatige gronden waarvan het originele bodemprofiel door ingrijpen van de mens werd gewijzigd of vernietigd. In de directe omgeving komen daarnaast matig natte tot natte lichte zandleembodems zonder profielontwikkeling, gekenmerkt door een sterke antropogene invloed (type Pdp(o) en Pep(o)), alsook matig droge tot matig natte lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (type Pcc en Pdc) en matig droge lemige zandbodems zonder profielontwikkeling met bedolven bodemprofiel (type Scp(s)) voor. Dergelijke bodems kunnen eventueel ook nog bewaard zijn binnen (een deel van) het plangebied.

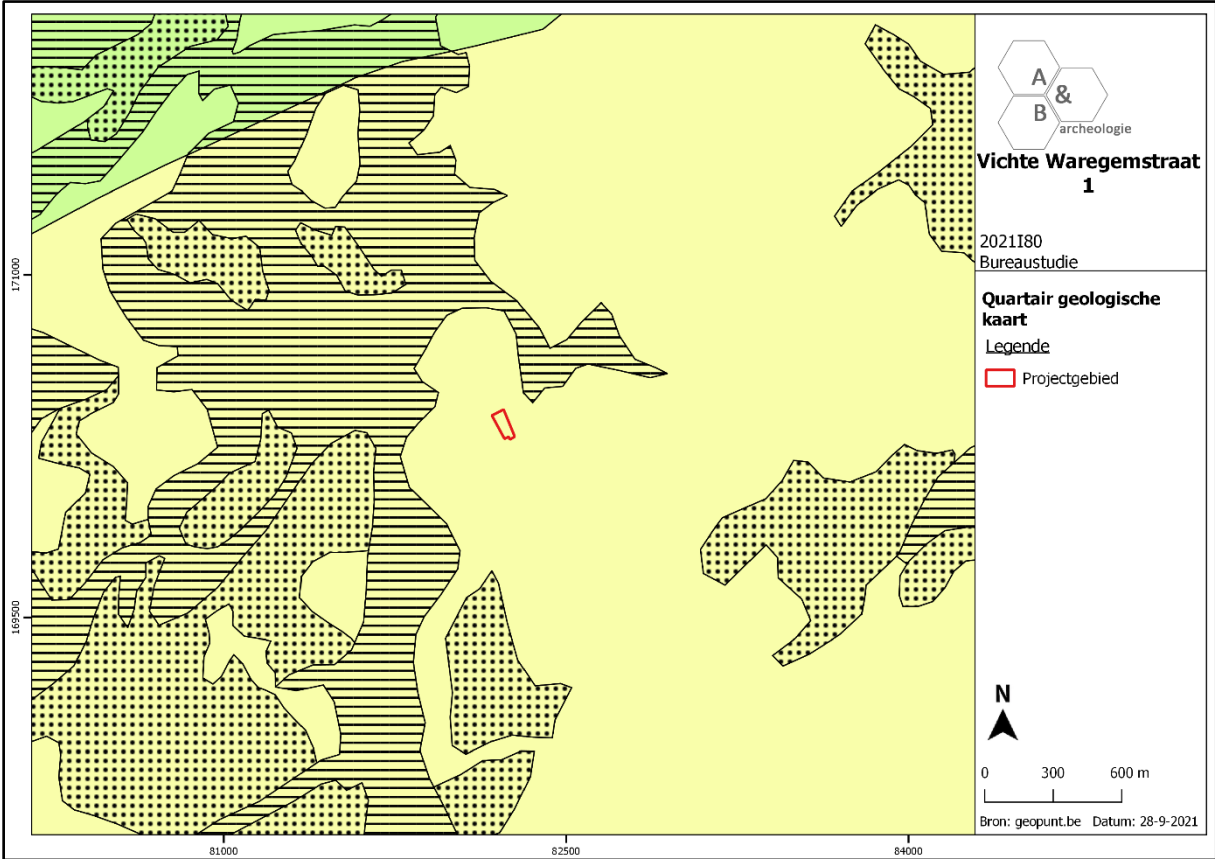
Figuur 13 Zicht op de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.4. Geologische situering

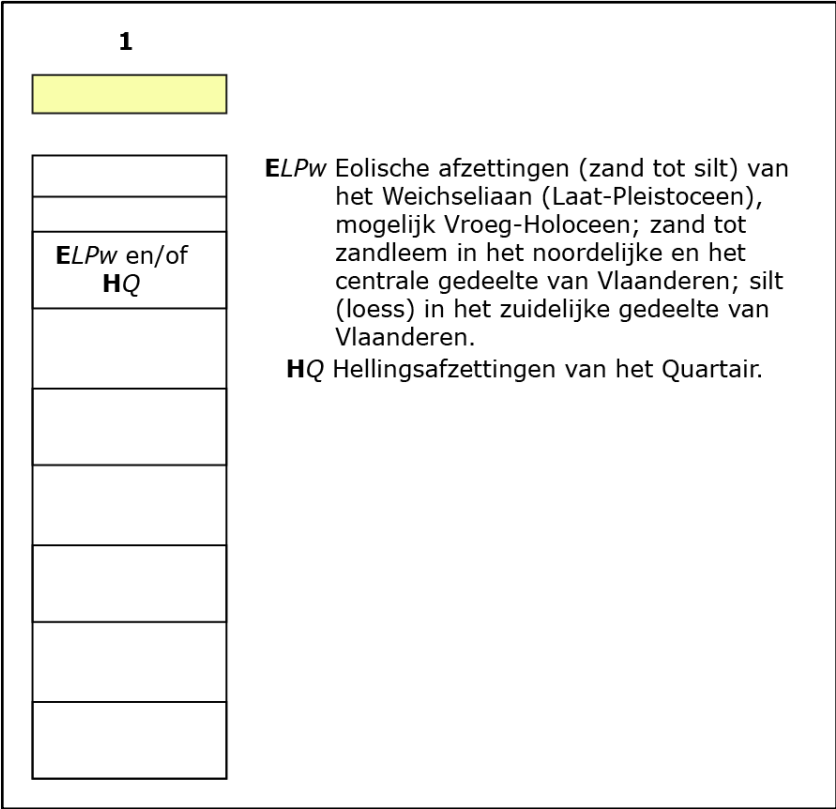
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen die toebehoren aan de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen. Deze geologische eenheid bestaat uit een grijze klei tot silt, die kleihoudend is en waarbinnen kleilagen voorkomen. Ook *Nummulites planulatus* zijn aanwezig in deze eenheid. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen boven op de Pleistocene sequentie (1). Deze sequentie bestaat uit eolische afzettingen van zand tot silt uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen en/of uit hellingsafzettingen van het Quartair. De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering

2.4.1. Vichte⁶

Het toponiem Vichte zou afgeleid zijn van 'Fifta' of 'Vehta', wat de oude benaming was van de huidige Kasselrijbeek, die door Vichte stroomt en de grens vormde tussen de kasselrijen van Oudenaarde en Kortrijk.

'Vehta' wordt voor het eerst vermeld in 1119, wanneer de bisschop van Noyon en Doornik de kerk die ridder Goswin op de nieuw ontgonnen grond 'Vehta' gebouwd heeft, erkent als parochiekerk. Het patronaat van de kerk kwam toe aan de heren van Vichte. Een oudere kapel, die door de monniken van de abdij van Sint-Diederiks-bij-Reims werd opgericht en gelegen was aan de overzijde van de Kasselrijbeek, werd reeds vóór 1119 vernietigd.

Van het oude kerkgebouw, opgericht door ridder Goswin en gebouwd in Doornikse kalksteen, bleven het schip en de westgevel bewaard in de oude kerk van Vichte, gewijd aan Sint-Stephanus en Sint-Theodoricus en gelegen op ca. 500m ten zuidwesten van het plangebied. De kerk werd gedurende de eeuwen verschillende malen uitgebreid en aangepast en omdat ze tegen 1962 te klein geworden was, werd een nieuwe kerk, gewijd aan Sint-Stephanus, gebouwd op ca. 350m ten noordoosten van de oude en op ca. 200 ten westen van het plangebied. De oude kerk werd in 1971-1972 gerestaureerd en kreeg een culturele bestemming.

Het kasteel van de heren van Vichte werd vermoedelijk gebouwd door Goswin van Vichte en klimt zo op tot in de 12de eeuw. Het huidige kasteel is echter van recentere datum en kwam tot stand na verschillende bouwcampagnes, onder meer in 1597 en 1639. Het domein wordt omgeven door een gedeeltelijk gedempte gracht en is toegankelijk via een poortgebouw dat mogelijk dateert uit de 15de eeuw. Bij deze poort sluit de kasteelhoeve aan.

Er waren vijf tiendheffers in Vichte, waarvan de heren van Vichte de grootste waren. De dorpsheerlijkheid strekte zich zowel uit over de kasselrij Oudenaarde als over de kasselrij Kortrijk. De Kasselrijbeek vormde de grens tussen beide rechtsgebieden. De heerlijkheid en haar achterlenen besloegen bijna de volledige oppervlakte van de parochie Vichte. De heer van Vichte oefende zijn heerlijk gezag uit via een baljuw, die de heer vertegenwoordigde, de heerlijkheid bestuurde, de schepenbank bij samenriep, rechtspraak uitvoerde en waakte over de rechten van de heer.

De heerlijkheid was tot in 1594 in handen van de familie vander Vichte. Vanwege een grote schuldenberg was Filips vander Vichte echter genoodzaakt de heerlijkheid te verkopen aan de Antwerpse koopman Maarten de la Faille. Na een naastenproces voor de Grote Raad van Mechelen kwam de heerlijkheid in 1611 in het bezit van de familie vanden Bossche, die opnieuw de naam van der Vichte aannam. In 1682 werd de dorpsheerlijkheid vervolgens aangekocht door de familie Fournieu. Na de verkoop van het heerlijke kasteel in 1682 werd het gebouw niet langer bewoond door de dorpsheer. Hierop stelde een gegoede inwoner en de zoon van griffier Frans de Cocq zichzelf aan als hoogbaljuw en vervolgens trok hij alle macht naar zich toe. Hij liet de hoeve 'Het Schaliënhof' bouwen als statussymbool, waardoor het administratieve middelpunt van de gemeente verschuift van

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Vichte*; Wikipedia 2021, *Vichte*; Vichte s.d., *Korte geschiedenis*.

het kasteel naar de hoeve. In 1817 werd het kasteel en het neerhof opnieuw verkocht aan Jacob Jos Meyers de Zwijndrecht.

Tijdens de onlusten in de tweede helft van de 16de eeuw werd Vichte meerdere malen geplunderd en werden landbouwgronden verlaten. Ook de Negenjarige Oorlog (1688-1697) liet schade na in het dorp.

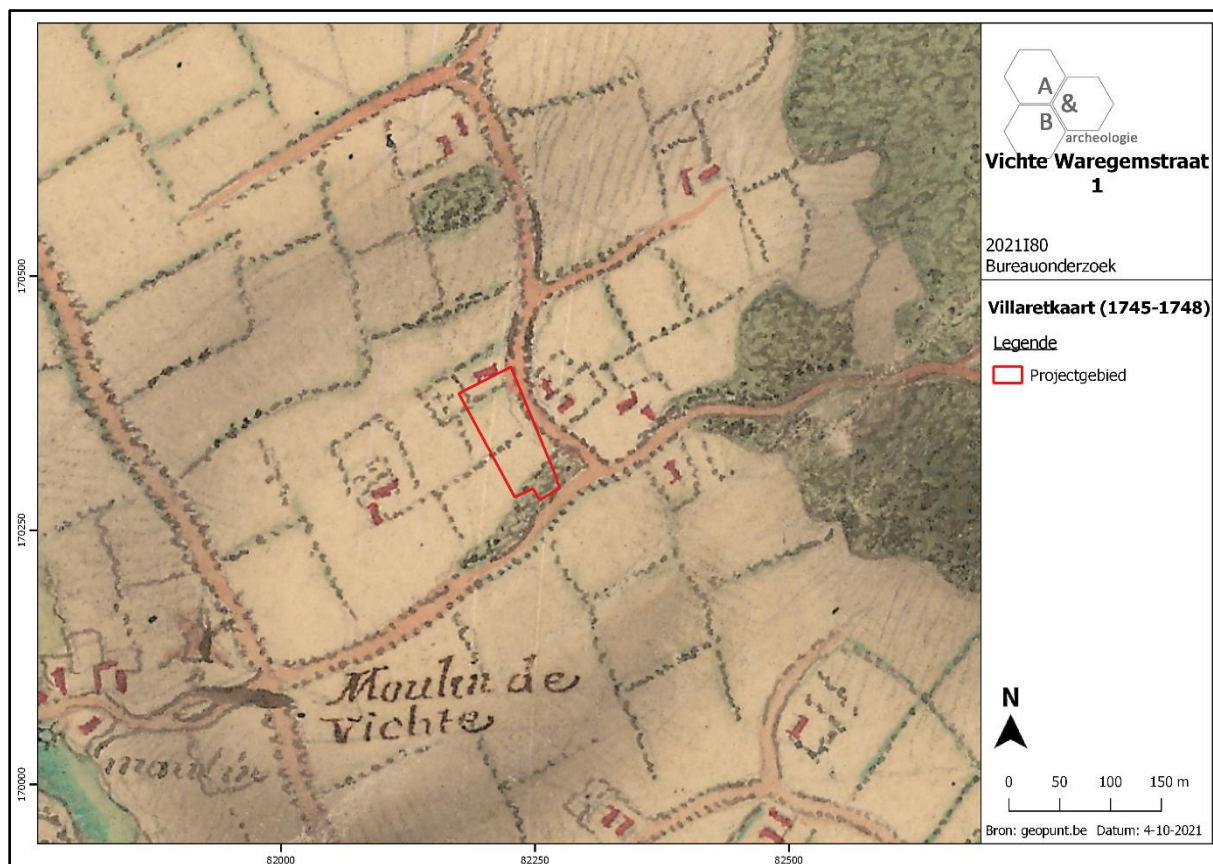
Na de bevrijding van Vichte op 22 oktober 1918, kreeg het dorp nog te lijden onder oorlogsgeweld wanneer er de volgende dag verschillende bommen werden gedropt in het centrum.

In het begin van de 20ste eeuw ontwikkelde Vichte zich van een agrarische gemeenschap tot een van de belangrijkste textielcentra van het land. Ook de voormalige fabrieksgebouwen ter hoogte van het plangebied maakten deel uit van de textielindustrie.

2.4.2. Plangebied

Concrete gegevens over de historische ontwikkeling van het terrein kunnen geraadpleegd worden op de cartografische bronnen vanaf het midden van de 18de eeuw en luchtfoto's vanaf het einde van de 20ste eeuw. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. In deze periode situeert het plangebied zich reeds ten noordwesten van het kruispunt van de huidige Waregemstraat en Oudenaardestraat. Het terrein zelf lijkt onbebouwd te zijn. Meteen ten noorden kan echter een gebouw onderscheiden worden. Ook ten oosten en ten westen is reeds bebouwing aanwezig. Het zuidelijke deel van het plangebied wordt gevormd door een klein bosje. De kaart van Ferraris uit 1777 geeft evenmin bebouwing aan binnen de grenzen van het plangebied. Het beboste zuidelijke deel lijkt verdwenen te zijn. De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840), kaart van Popp (ca. 1842-1879), de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854) en de topografische kaarten van 1862, 1884 en 1911 geven een gelijkaardige situatie weer. Wel lijkt het alsof de oude loop van de Waregemstraat zich net binnen de oostelijke rand van het plangebied bevond, op de topografische kaart van 1884 is voor het eerst de huidige, rechtgetrokken loop te zien. Op deze kaart, en die van 1910, wordt een kapelletje weergegeven in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. In 1960 is de huidige bebouwing reeds aanwezig. Het plangebied ondergaat sindsdien geen grootschalige wijzigingen meer.

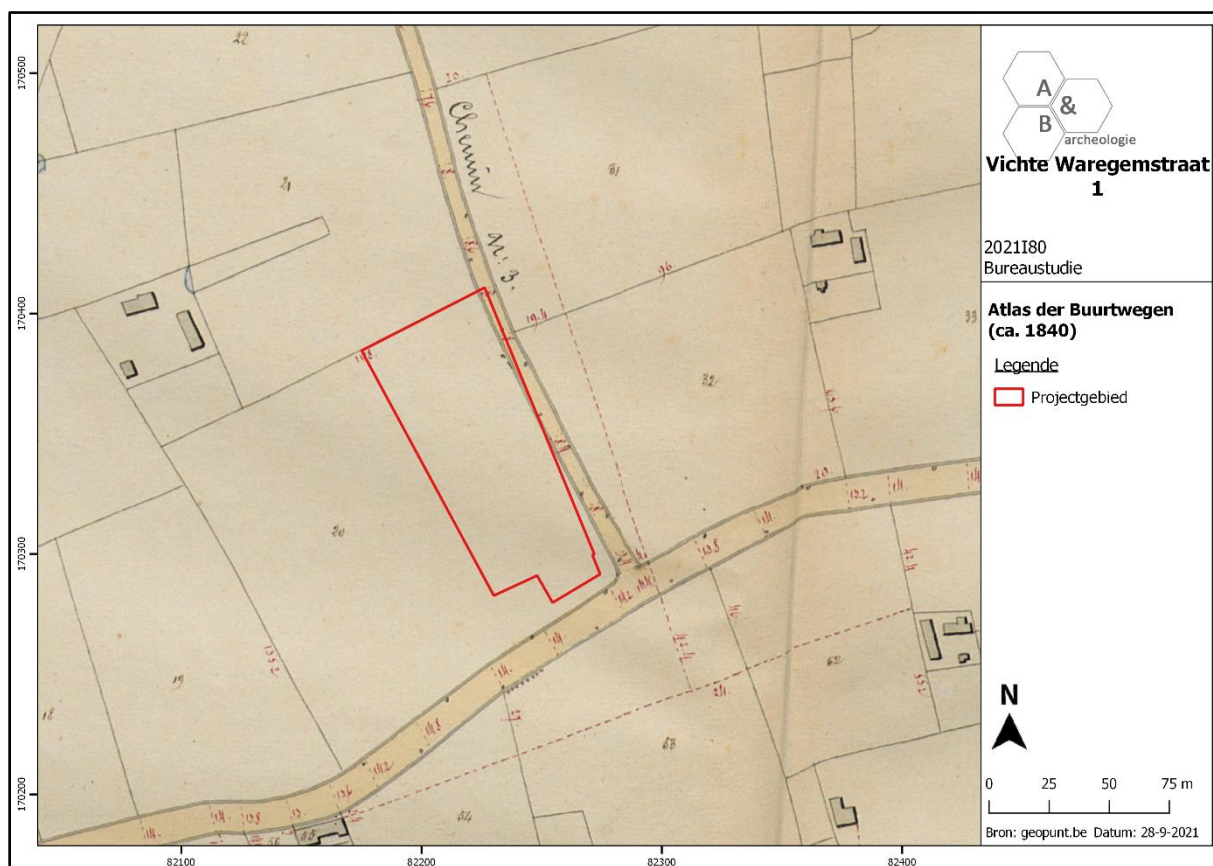
Afgaande op de historische, cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw. In deze periode komen de huidige fabrieks- en kantoorruimtes tot stand. Of en in hoeverre de bouw van de bestaande gebouwen het bodemarchief beïnvloed heeft, valt op basis van de bureaustudie alleen niet met zekerheid te bepalen. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat de huidige bebouwing reeds een zekere impact heeft gehad op het bodemarchief.

Figuur 17 Aanduiding van het plangebied op de Villaretkaart (bron: geopunt.be).

Figuur 18 Aanduiding van het plangebied op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

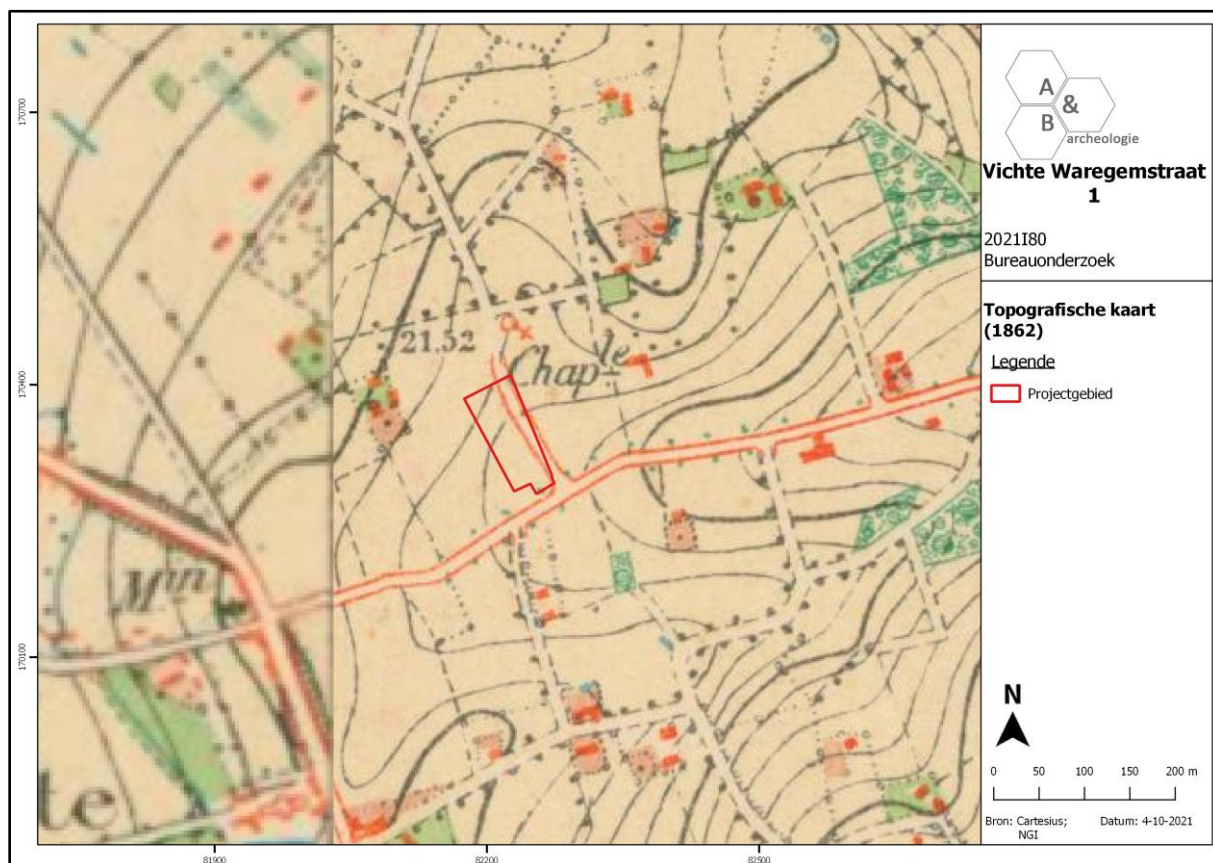
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

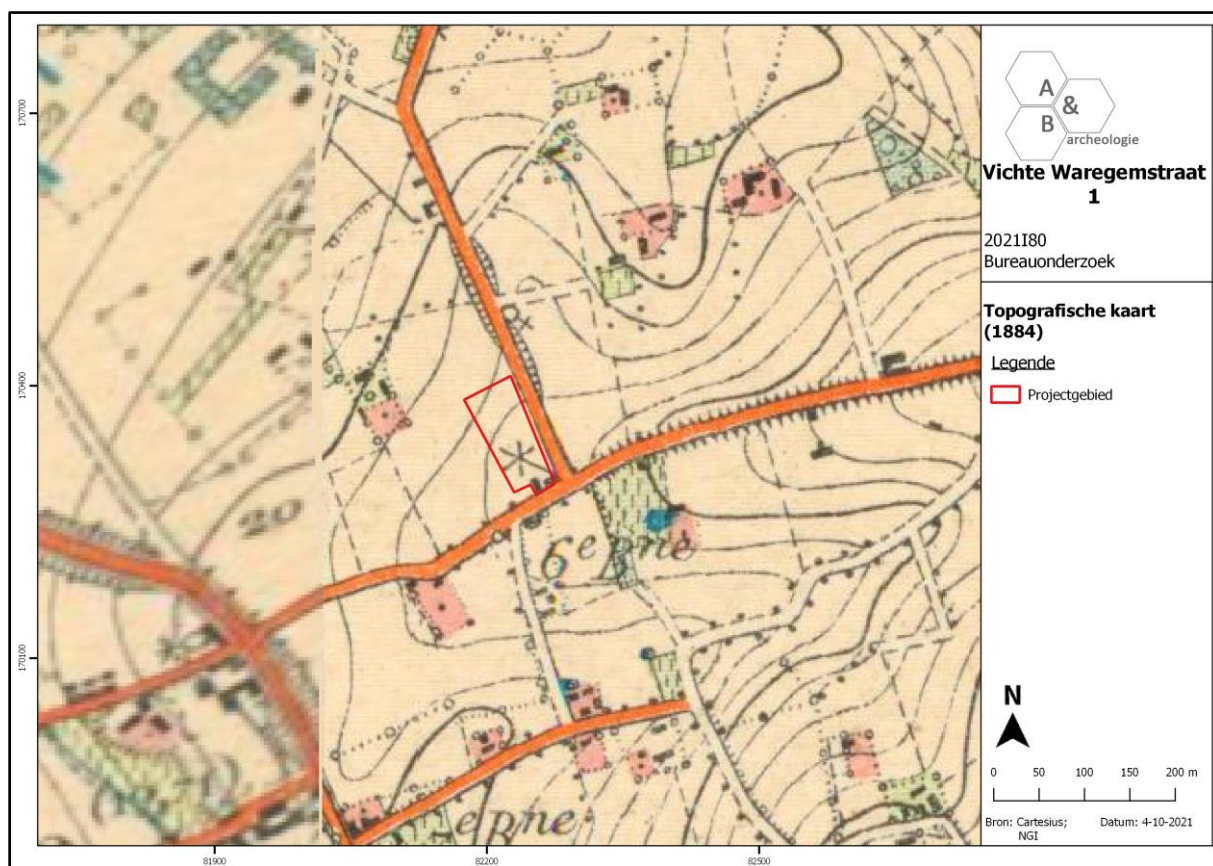
Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Popp met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

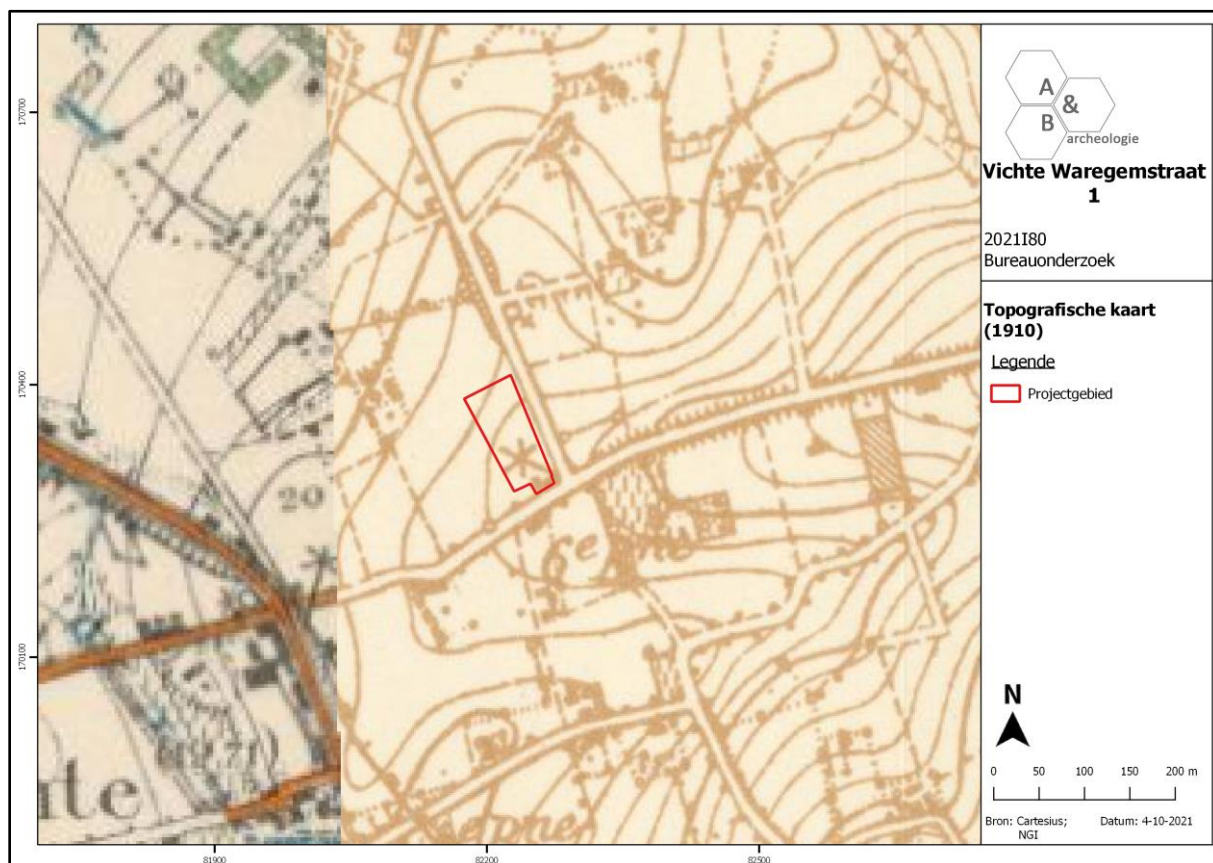
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

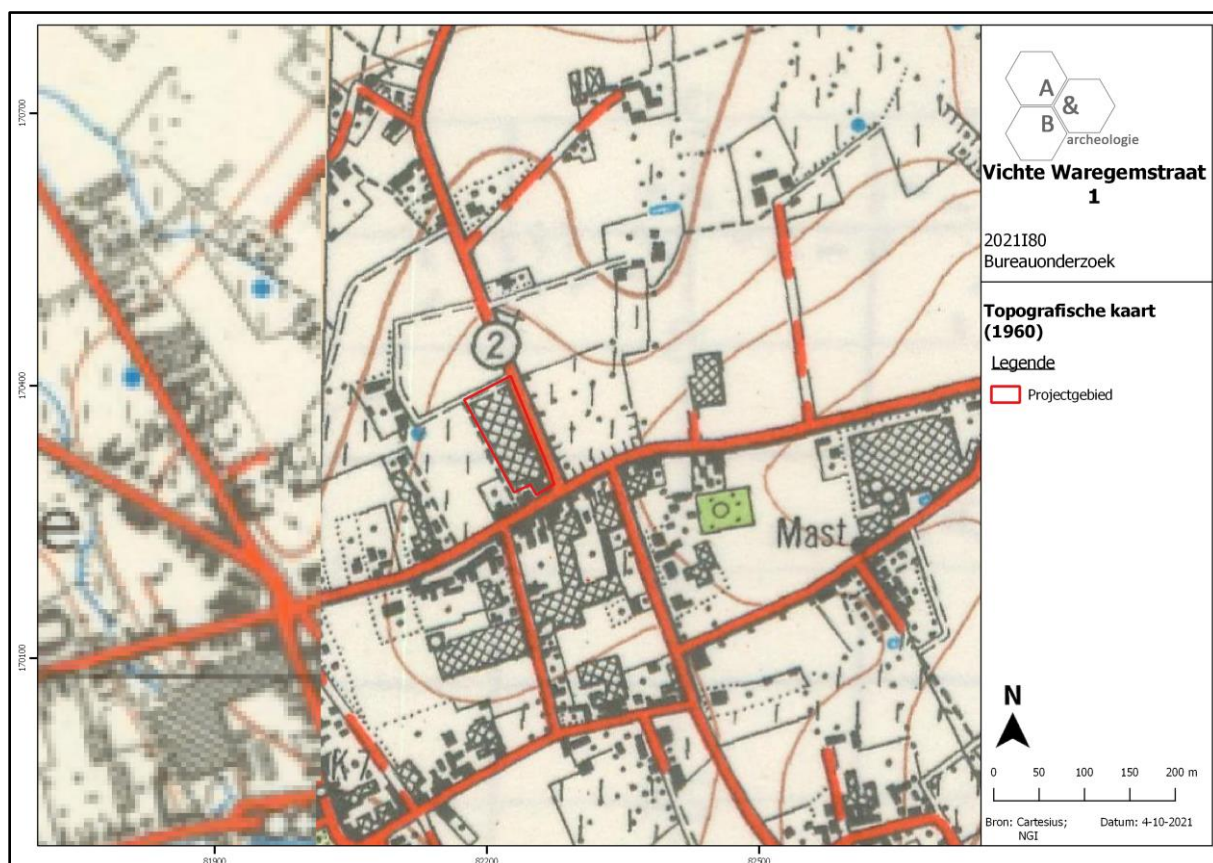
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

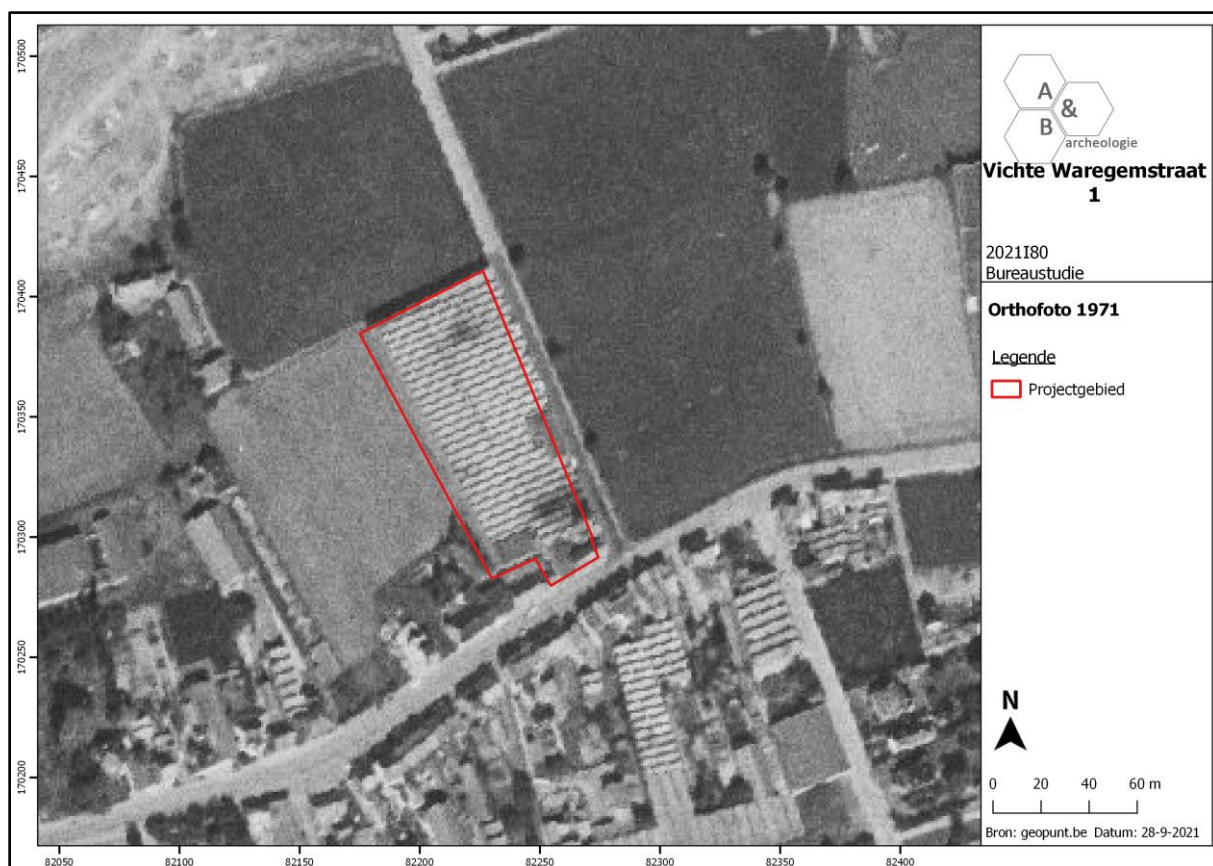
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1960 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

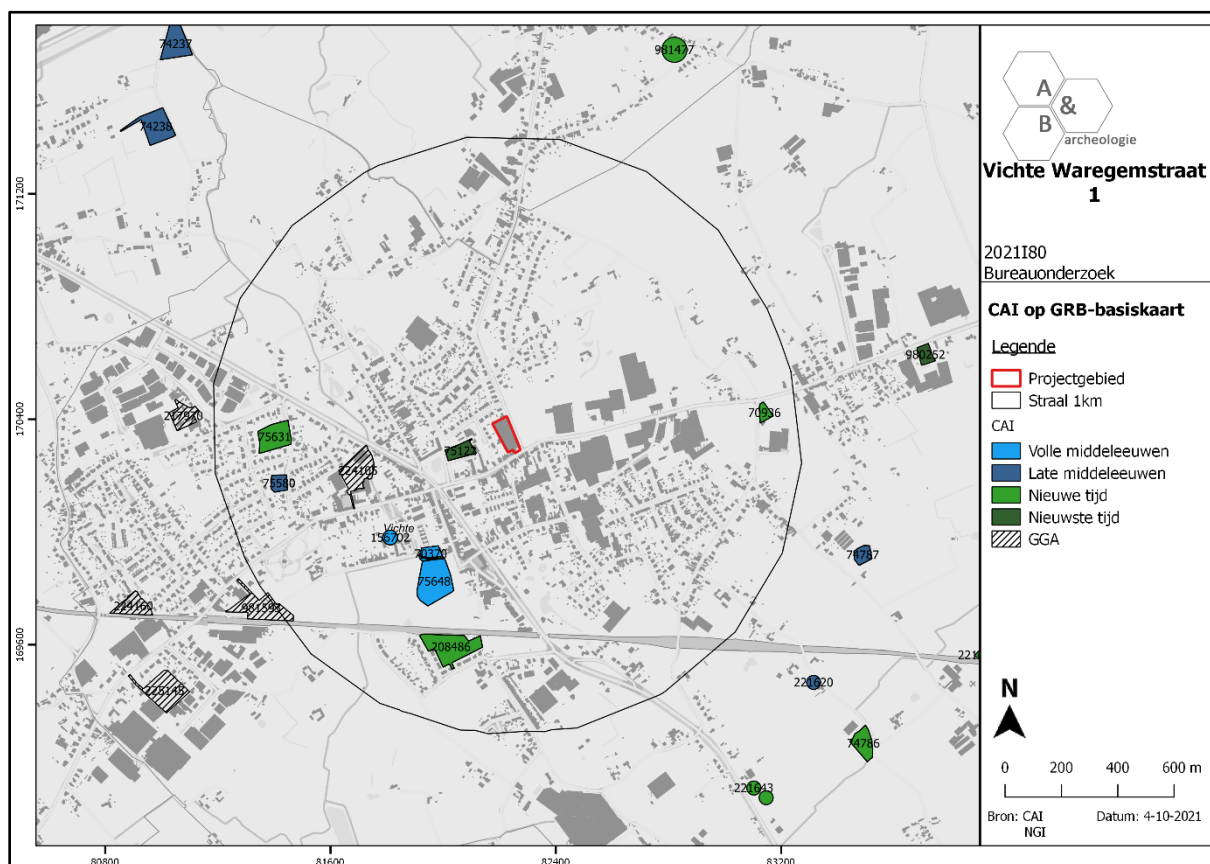

Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het plangebied slechts enkele gekende archeologische waarden aangegeven. De archeologische indicatoren wijzen erop dat de directe omgeving van het plangebied reeds werd bezocht of bewoond sinds de steentijden. Indicaties voor deze vroege bewoning zijn echter schaars en het gros van de gekende indicatoren dateert uit de middeleeuwen of jongere periodes. Gravend archeologisch onderzoek is bovendien eveneens schaars en bracht voornamelijk reeds sporen uit de nieuwe en nieuwste tijden aan het licht.

De gekende archeologische waarden worden hieronder per periode behandeld.

Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be en CAI).

2.5.1. Steentijd

Bij archeologische veldkarteringen ter hoogte van CAI locatie 70936⁷, gelegen op ca. 900m ten oosten van het plangebied, werden enkele lithische artefacten, waaronder enkele afslagen en een kernblok in grijze vuursteen, alsook een neolithische, driehoekige pijlpunt teruggevonden.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Stenen Molen*.

2.5.2. Middeleeuwen

De Sint-Stephanus en sint-Theodoricuskerk (CAI ID 70370⁸) wordt aangegeven op ca. 500m ten zuidwesten van het plangebied. De in oorsprong romaanse zaalkerk wordt voor het eerst vermeld in 1119 (cf. supra) en werd opgebouwd in Doornikse kalksteen. Restanten van de oorspronkelijke kerk bleven bewaard in de westgevel, de gevels van het schip en in het opgaand metselwerk in de koorwanden en de koorsluiting. Reeds voor 1363 werd het gebouw uitgebreid tot kruiskerk. Ook in de latere eeuwen worden verschillende verbouwings- en herstellingswerken doorgevoerd. Na de bouw van een nieuwe kerk aan het Dr. Louis Isebaertplantsoen in 1962 werd de oude kerk in gebruik genomen als culturele ruimte.

Meteen ten zuiden van de oude kerk situeert zich het kasteel van Vichte (CAI ID 75648⁹). Het eerste kasteel gaat vermoedelijk terug tot ca. 1100 en werd voorzien van een dubbele omwalling. Vermoedelijk ging het aanvankelijk om een woontoren op een motte. Gedurende de 15de, 16de en 17de eeuw worden verschillende structuren, waaronder enkele schuren, een poort, een woning etc. toegevoegd. In 1767 vinden restauratiewerken plaats aan de brug en ook na de Eerste Wereldoorlog werd het kasteel gerestaureerd.

Op ca. 550m ten zuidwesten van het plangebied wordt een 11de-eeuwse watermolen op de Kasselrijbeek (CAI ID 156702¹⁰) gekarteerd. In 1705 werd een tweede watermolen toegevoegd.

Ter hoogte van de Goed Ter Motestraat (CAI ID 221620¹¹), gelegen op ca. 1,4km ten zuidoosten van het plangebied, werden bij veldkarteringen in 2013 fragmenten grijs gedraaid aardewerk en scherven steengoed teruggevonden. De vondsten dateren uit de 15de eeuw.

Verder worden in de omgeving rond het plangebied enkele sites met walgracht aangeduid die een vermoedelijke oorsprong kennen in de late middeleeuwen (CAI ID 74237¹², 74238¹³, 74787¹⁴ en 75580¹⁵).

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Parochiekerk Sint-Stephanus en Sint-Theodoricus met kerkhof*; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Sint-Stephanus en Sint-Theodoricuskerk*.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kasteel van Vichte*.

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *molen Kasselrijbeek*.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Goed Ter Mote Straat*.

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Hoeve 't Klaverhof*.

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Hof Houfstraete*.

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *St.-Antoniusstraat 106*.

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Bosschers Hofstede/Goet ten Upstalle*.

2.5.3. Nieuwe en nieuwste tijd

De huidige kerk van Vichte (CAI ID 75122¹⁶), gelegen op ca. 200m ten westen van het plangebied, werd gebouwd in 1962 omdat de oude kerk te klein geworden was.

Ter hoogte van de Nieuwstraat te Vichte (CAI ID 208486¹⁷) werd in 2014 een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Bij het onderzoek kwamen enkele perceelsgrachten aan het licht die eveneens op de historische kaarten aangegeven zijn. Daarnaast werd een gracht aangesneden die wellicht ouder is dan de perceelsgrachten. Het spoor kon wegens het gebrek aan vondstmateriaal echter niet gedateerd worden.

Op ca. 800m ten westen van het plangebied wordt de 17de-eeuwse hoeve 't Schaliënhof (CAI ID 75631¹⁸; cf. supra) aangeduid. Verder bevindt zich op ca. 1,7km ten zuidoosten van het plangebied een site met walgracht uit de 18de eeuw, genaamd Goed Ter Mote (CAI ID 74786¹⁹).

Aan het kruispunt van de Klijtberg met de Oudenaardestraat/Heirbaan, gesitueerd op ca. 900m ten oosten van het plangebied, wordt een molen (CAI ID 70936²⁰) aangegeven. De zogenaamde Jonggezellenmolen van Yvegem werd in 1848 gebouwd als windmolen waaraan in 1850 een oliepletterij wordt toegevoegd. In 1925 worden de wieken verwijderd en wordt de molen omgevormd tot elektrische maalderij. De molen is op heden niet meer in gebruik.

Een proefsleuvenonderzoek aan de Heirbaan 100 te Anzegem (CAI ID 980252²¹) bracht enkele greppels/grachten, lagen, (uitgebroken) muurfunderingen en kuilen aan het licht die te koppelen zijn aan de historisch gedocumenteerde landbouwexploitatie van het plangebied sinds de 18de eeuw.

Op ca. 1,5km ten noordoosten van het plangebied wordt op basis van cartografische bronnen een galg (CAI ID 981477²²) uit de nieuwe tijd aangegeven. In de directe omgeving van deze locatie kunnen mogelijk begravingen verwacht worden gezien de stoffelijke overschotten van terechtgestelden over het algemeen na het ontbindingsproces ter plaatse werden begraven.

Veldkarteringen aan de Ingooigemstraat (CAI ID 221642²³ en 221643²⁴) brachten in 2013 enkele 16de-eeuwse fragmenten Raeren-steengoed en majolica aan het licht, alsook enkele metaalfragmenten gerelateerd aan de Eerste Wereldoorlog.

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kerk Vichte*; Agentschap Onroerend Erfgoed, *Vichte*.

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Nieuwstraat*.

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Schaliënhof*.

¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Goed Ter Mote*.

²⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Stenen Molen*.

²¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Vooronderzoek Anzegem Heirbaan 100*.

²² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Galg*.

²³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Ingooigemstraat I*.

²⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Ingooigemstraat II*.

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied is gelegen op ca. 500m ten noordoosten van het dorpscentrum van Vichte. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. In deze periode situeert het plangebied zich reeds ten noordwesten van het kruispunt van de huidige Waregemstraat en Oudenaardestraat. Het terrein zelf lijkt onbebouwd te zijn. Meteen ten noorden kan echter een gebouw onderscheiden worden. Ook ten oosten en ten westen is reeds bebouwing aanwezig. Het zuidelijke deel van het plangebied wordt gevormd door een klein bosje. De kaart van Ferraris uit 1777 geeft evenmin bebouwing aan binnen de grenzen van het plangebied. Het beboste zuidelijke deel lijkt verdwenen te zijn. De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840), kaart van Popp (ca. 1842-1879), de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854) en de topografische kaarten van 1862, 1884 en 1911 geven een gelijkaardige situatie weer. Wel lijkt het alsof de oude loop van de Waregemstraat zich net binnen de oostelijke rand van het plangebied bevond, op de topografische kaart van 1884 is voor het eerst de huidige, rechtgetrokken loop te zien. Op deze kaart, en die van 1910, wordt een kapelletje weergegeven in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. In 1960 is de huidige bebouwing reeds aanwezig. Het plangebied ondergaat sindsdien geen grootschalige wijzigingen meer. Afgaande op de historische, cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw. In deze periode komen de huidige fabrieks- en kantoorruimtes tot stand. Of en in hoeverre de bouw van de bestaande gebouwen het bodemarchief beïnvloed heeft, valt op basis van de bureaustudie alleen niet met zekerheid te bepalen. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat de huidige bebouwing reeds een zekere impact heeft gehad op het bodemarchief.

- Vichte situeert zich in zandlemig Vlaanderen, binnen het Leie-Schelde Interfluvium en wordt gekenmerkt door een sterk golvend landschap (ca. +15m TAW tot ca. +41m TAW). De lagergelegen landschapsdelen situeren zich voornamelijk in het noordwestelijke deel van de deelgemeente en ter hoogte van de Kasselrijbeek, terwijl in het oosten hogere ruggen voorkomen. Het plangebied is gelegen op de overgang van de hogere naar de lagere gronden en helt enigszins af van zuid naar noord. In het zuiden bevindt het maaiveld zich op een hoogte van maximaal ca. +24,1m TAW, terwijl in het noorden een maaiveldhoogte van +22,6m TAW wordt geattesteerd. Bodemkundig kunnen matig droge tot natte lichte zandleembodems of matig droge lemige zandbodems verwacht worden het plangebied.

- Op archeologisch vlak geldt een eerder onbekende verwachting voor het plangebied. In de ruime omgeving zijn voornamelijk sites uit de middeleeuwen, nieuwe en nieuwste tijd gekend. Het gros ervan is het resultaat van cartografische en/of historische studies, alsook veldprospectie. Gravend onderzoek is eerder schaars en bracht voornamelijk reeds sporen aan het licht van landbouwactiviteiten en percelering in de nieuwe en nieuwste tijd. Enkele veldprospectievondsten wijzen er echter op dat de omgeving rond het plangebied reeds sinds de steentijden bezocht werd door de mens.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

In eerste instantie zal de bestaande verharding en bebouwing verwijderd worden. Vervolgens plant de initiatiefnemer een verkaveling van het terrein in 18 nieuwe loten voor halfopen en gesloten bebouwing. De nieuwe woningen worden omgeven door voor-, zij- en/of achtertuinen, waarin ruimte voorzien wordt voor een tuinberging. In de voortuinzone wordt bij een aantal woningen eveneens ruimte voorzien voor een oprit of autostaanplaats. De nieuwe loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuwe interne weg die aansluit op de Waregemstraat. Rondom de weg worden parkeerplaatsen en groenzones aangelegd. Verder worden tussen de woningen nog enkele wandelpaden en groenzones ingericht. De bouw van de verkaveling zal gepaard gaan met aanzienlijke bodemingrepen: de sloop van de bestaande verharding en bebouwing, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van nutsleidingen- en voorzieningen, de aanleg van funderingen, het optrekken van de nieuwe woningen, de aanleg van een nieuwe weg, de aanleg van groen- en tuinzones etc. Ook het verkeer zal invloed uitoefenen op de ondergrond.

Het plangebied kent een eerder ongekende archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een of meerdere archeologische site(s) echter niet aangetoond worden. Er heeft mogelijk reeds een bepaalde bodemverstoring plaatsgevonden op het terrein, gerelateerd aan de huidige bebouwing en verharding, maar de exacte aard en impact ervan op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief zijn niet gekend. De geplande werken zijn van dien aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed verder bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio, waarvoor de archeologische bronnen vooralsnog relatief beperkt zijn. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden, in uitgesteld traject, na de bovengrondse sloop van de bebouwing en verharding.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode

wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is het niet noodzakelijk om deze onderzoeksmethode uit te voeren. Er zijn geen bodemkundige of landschappelijke indicaties voor een verhoogd potentieel op in situ bewaarde steentijd artefactensites. De bodemopbouw en verstoringsgraad van het terrein kunnen bij het proefsleuvenonderzoek, dat wel geadviseerd wordt, meer precies in kaart worden gebracht.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie verder) een metaaldetector ingezet worden ter controle van de aangelegde sleuven en de grondhopen.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Deze proefsleuven moeten aangelegd worden na de bovengrondse sloop van de huidige bebouwing. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied is gelegen op ca. 500m ten noordoosten van het dorpscentrum van Vichte. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. In deze periode situeert het plangebied zich reeds ten noordwesten van het kruispunt van de huidige Waregemstraat en Oudenaardestraat. Het terrein zelf lijkt onbebouwd te zijn. Meteen ten noorden kan echter een gebouw onderscheiden worden. Ook ten oosten en ten westen is reeds bebouwing aanwezig. Het zuidelijke deel van het plangebied wordt gevormd door een klein bosje. De kaart van Ferraris uit 1777 geeft evenmin bebouwing aan binnen de grenzen van het plangebied. Het beboste zuidelijke deel lijkt verdwenen te zijn. De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840), kaart van Popp (ca. 1842-1879), de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854) en de topografische kaarten van 1862, 1884 en 1911 geven een gelijkaardige situatie weer. Wel lijkt het alsof de oude loop van de Waregemstraat zich net binnen de oostelijke rand van het plangebied bevond, op de topografische kaart van 1884 is voor het eerst de huidige, rechtgetrokken loop te zien. Op deze kaart, en die van 1910, wordt een kapelletje weergegeven in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. In 1960 is de huidige bebouwing reeds aanwezig. Het plangebied ondergaat sindsdien geen grootschalige wijzigingen meer.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Afgaande op de historische, cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw. In deze periode komen

de huidige fabrieks- en kantoorruimtes tot stand. Of en in hoeverre de bouw van de bestaande gebouwen het bodemarchief beïnvloed heeft, valt op basis van de bureaustudie alleen niet met zekerheid te bepalen. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat de huidige bebouwing reeds een zekere impact heeft gehad op het bodemarchief.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan deze vraag niet beantwoord worden.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

In eerste instantie zal de bestaande verharding en bebouwing verwijderd worden. Vervolgens plant de initiatiefnemer een verkaveling van het terrein in 18 nieuwe loten voor halfopen en gesloten bebouwing. De nieuwe woningen worden omgeven door voor-, zij- en/of achtertuinen, waarin ruimte voorzien wordt voor een tuinberging. In de voortuinzone wordt bij een aantal woningen eveneens ruimte voorzien voor een oprit of autostaanplaats. De nieuwe loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuwe interne wegenis die aansluit op de Waregemstraat. Rondom de wegenis worden parkeerplaatsen en groenzones aangelegd. Verder worden tussen de woningen nog enkele wandelpaden en groenzones ingericht. De bouw van de verkaveling zal gepaard gaan met aanzienlijke bodemingrepen: de sloop van de bestaande verharding en bebouwing, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van nutsleidingen- en voorzieningen, de aanleg van funderingen, het optrekken van de nieuwe woningen, de aanleg van een nieuwe wegenis, de aanleg van groen- en tuinzones etc. Ook het werfverkeer zal invloed uitoefenen op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet met 100% zekerheid vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Hoewel de huidige bebouwing mogelijk reeds een impact gehad heeft op het archeologisch niveau is de kans op het aantreffen van een archeologische site niet onbestaande.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Deze fase kan volgen na de bovengrondse sloop van de bestaande bebouwing. Het sleuvenonderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel voor sites met grondsporen in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringzones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden aan de Waregemstraat 1 te Vichte (deelgemeente van Anzegem, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is ca. 6.280m² groot en heeft een min of meer rechthoekige vorm. Het grenst in het oosten aan de Waregemstraat en omvat de gebouwen met huisnummer 1 langsheen deze straat. In het zuiden sluit het terrein daarnaast aan op de Oudenaardestraat. Het terrein is op heden integraal verhard en bebouwd met voormalige fabrieks- en kantoorgebouwen. In de directe omgeving van het terrein komen woonwijken, bedrijfsgebouwen en landbouwgronden voor.

Het plangebied is gelegen op ca. 500m ten noordoosten van het dorpscentrum van Vichte. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretkaart uit 1745-1748. In deze periode situeert het plangebied zich reeds ten noordwesten van het kruispunt van de huidige Waregemstraat en Oudenaardestraat. Het terrein zelf lijkt onbebouwd te zijn. Meteen ten noorden kan echter een gebouw onderscheiden worden. Ook ten oosten en ten westen is reeds bebouwing aanwezig. Het zuidelijke deel van het plangebied wordt gevormd door een klein bosje. De kaart van Ferraris uit 1777 geeft evenmin bebouwing aan binnen de grenzen van het plangebied. Het beboste zuidelijke deel lijkt verdwenen te zijn. De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840), kaart van Popp (ca. 1842-1879), de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854) en de topografische kaarten van 1862, 1884 en 1911 geven een gelijkaardige situatie weer. Wel lijkt het alsof de oude loop van de Waregemstraat zich net binnen de oostelijke rand van het plangebied bevond, op de topografische kaart van 1884 is voor het eerst de huidige, rechtgetrokken loop te zien. Op deze kaart, en die van 1910, wordt een kapelletje weergegeven in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. In 1960 is de huidige bebouwing reeds aanwezig. Het plangebied ondergaat sindsdien geen grootschalige wijzigingen meer. Afgaande op de historische, cartografische en luchtfotografische bronnen kan gesteld worden dat het plangebied onbebouwd is gebleven tot in de tweede helft van de 20ste eeuw. In deze periode komen de huidige fabrieks- en kantoorruimtes tot stand. Of en in hoeverre de bouw van de bestaande gebouwen het bodemarchief beïnvloed heeft, valt op basis van de bureaustudie alleen niet met zekerheid te bepalen. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat de huidige bebouwing reeds een zekere impact heeft gehad op het bodemarchief.

Vichte situeert zich in zandlemig Vlaanderen, binnen het Leie-Schelde Interfluvium en wordt gekenmerkt door een sterk golvend landschap (ca. +15m TAW tot ca. +41m TAW). De lagergelegen landschapsdelen situeren zich voornamelijk in het noordwestelijke deel van de deelgemeente en ter hoogte van de Kasselrijbeek, terwijl in het oosten hogere ruggen voorkomen. Het plangebied is gelegen op de overgang van de hogere naar de lagere gronden en helt enigszins af van zuid naar noord. In het zuiden bevindt het maaiveld zich op een hoogte van maximaal ca. +24,1m TAW, terwijl in het noorden een maaiveldhoogte van +22,6m TAW wordt geattesteerd. Bodemkundig kunnen matig droge tot natte lichte zandleembodems of matig droge lemige zandbodems verwacht worden het plangebied.

Op archeologisch vlak geldt een eerder onbekende verwachting voor het plangebied. In de ruime omgeving zijn voornamelijk sites uit de middeleeuwen, nieuwe en nieuwste tijd gekend. Het gros ervan is het resultaat van cartografische en/of historische studies, alsook veldprospectie. Gravend onderzoek is eerder schaars en bracht voornamelijk reeds sporen aan het licht van landbouwactiviteiten en percelering in de nieuwe en nieuwste tijd. Enkele veldprospectievondsten wijzen er echter op dat de omgeving rond het plangebied reeds sinds de steentijden bezocht werd door de mens.

In eerste instantie zal de bestaande verharding en bebouwing verwijderd worden. Vervolgens plant de initiatiefnemer een verkaveling van het terrein in 18 nieuwe loten voor halfopen en gesloten bebouwing. De nieuwe woningen worden omgeven door voor-, zij- en/of achtertuinen, waarin ruimte voorzien wordt voor een tuinberging. In de voortuinzone wordt bij een aantal woningen eveneens ruimte voorzien voor een oprit of autostaanplaats. De nieuwe loten worden toegankelijk gemaakt via een nieuwe interne wegenis die aansluit op de Waregemstraat. Rondom de wegenis worden parkeerplaatsen en groenzones aangelegd. Verder worden tussen de woningen nog enkele wandelpaden en groenzones ingericht. De bouw van de verkaveling zal gepaard gaan met aanzienlijke bodemingrepen: de sloop van de bestaande verharding en bebouwing, het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van nutsleidingen- en voorzieningen, de aanleg van funderingen, het optrekken van de nieuwe woningen, de aanleg van een nieuwe wegenis, de aanleg van groen- en tuinzones etc. Ook het werfverkeer zal invloed uitoefenen op de ondergrond.

Het plangebied kent een eerder ongekende archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een of meerdere archeologische site(s) echter niet aangetoond worden. Er heeft mogelijk reeds een bepaalde bodemverstoring plaatsgevonden op het terrein, gerelateerd aan de huidige bebouwing en verharding, maar de exacte aard en impact ervan op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief zijn niet gekend. De geplande werken zijn van dien aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed verder bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio, waarvoor de archeologische bronnen vooralsnog relatief beperkt zijn. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden, in uitgesteld traject, na de bovengrondse sloop van de bebouwing en verharding.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Bosschers Hofstede/Goet ten Upstalle*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/75580>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Galg*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/981477>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Goed Ter Mote Straat*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/221620>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Goed Ter Mote*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74786>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Hoeve 't Klaverhof*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74237>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Hof Houfstraete*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74238>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Ingooigemstraat I*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/221642>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Ingooigemstraat II*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/221643>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Inventaris*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kasteel van Vichte*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/75648>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Kerk Vichte*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/75122>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *molen Kasselrijbeek*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/156702>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Nieuwstraat*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/208486>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Parochiekerk Sint-Stephanus en Sint-Theodoricus met kerkhof*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/81743>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Schaliënhof*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/75631>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Sint-Stephanus en Sint-Theodoricuskerk*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/70370>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *St.-Antoniusstraat*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74787>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Stenen Molen*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/70936>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Vichte*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14687>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2021, *Vooronderzoek Heirbaan 100*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/980252>.

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>
- Vichte s.d., *Korte geschiedenis*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <http://www.vichte.be/index.php/dorp/geschiedenis/101-korte-geschiedenis>.
- Wikipedia 2021, *Vichte*, geraadpleegd op 4 oktober 2021 op <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vichte>.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht op het plangebied vanuit het zuidoosten (bron: initiatiefnemer).	8
Figuur 3 Zicht op de verharding en bebouwing in het zuidelijke deel van het plangebied, langsheen de Oudenaardestraat (bron: initiatiefnemer).	8
Figuur 4 Zicht op de bebouwing langsheen de Waregemstraat, gezien vanuit het noorden (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).	10
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	11
Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	12
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... ..	13
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	14
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	15
Figuur 12 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	15
Figuur 13 Zicht op de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	16
Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	17
Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	18
Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 17 Aanduiding van het plangebied op de Villaretkaart (bron: geopunt.be).	21
Figuur 18 Aanduiding van het plangebied op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).	21
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	22
Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Popp met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... ..	22
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	23
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1960 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	25
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	26
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	26

Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) ter hoogte van het plangebied
(bron: geopunt.be en CAI)..... 27